

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Promptuarium allegoriarum sacrarum praecipua fidei
christianae capita illustrantium: indice quadruplici
instructum post editiones 5 revisum, iam septimo
recusum**

Botsack, Johann

Francofurti ad Moenum, 1678

Articvlvs IV.

[urn:nbn:de:bsz:31-142795](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-142795)

PII MUNDUM JUDICATURI.

1689. *In folio Salomonis duodecim erant leunculi,* 1.Reg.10.v.20. In folio Christi, quod ad iudicium præparavit, duodecim erunt Apostoli, iudicantes tribus Israel, Matth.19.v.28. Luc.22.v.30. Eodem etiam in throno sedebunt pii, quando iudicium approbabit, 1. Cor.6.v.1. Ita nos insuper cœlestibus sedere fecit Christus, Apoc.3.v.21. Eph.2.v.6. Apocal.20.vers.4. ut, velut leunculi de præda (impiis subjectis) rugiamus, iusto zelo inflammati, reges, Apocal.1.v.5. & Prov.20.v.29.

IN JUDICIO EXTREMO SATANAS
damnatos abiget.

1690. *Rex Assyria Ægyptum & Æthiopiam, nudam & discalceatam abiget, maximo cum opprobrio,* Esa.40.v.4. Rex ille Assyriæ Satanas est, qui captivos in iudicio abiget damnatos, quos ille in hac vita laqueis vitiorum captivavit, 2.Timoth.2.v.ult. Nudos autem abiget, quia erunt nudi, carentes veste nuptiali, quapropter eijciuntur, Matth.22.vers.13. Hæc est nuditas, de qua Apoc.3.v.18. Discalceatos abiget, quia non erunt calceati Evangelio pacis, Eph.6.v.15. Ægyptios autem & Æthiopes abiget. Hi sunt præfracti peccatores, Jerem.13.v.23.

ARTICULUS IV.

DE PIORUM IMPIORUMQUE
in iudicio sorte.IN JUDICIO BENEDICTI
à dexteris.

1691. Psal.45.v.10. *Regina à dextris stat in auro pro-*
rioso. Consummativè hoc fiet in iudicio extremo, ubi
Eccle-

Ecclesia regina apparebit, quæ hic famula fuit. A dextris regis, quia eam Christus à dextra sua sistet, Matth. 25. v. 33. In auro autem pretioso stabit, quia per patientiam & cinesactionem, velut aurum probata fuit, Apoc. 7. v. 14. 1. Pet. 1. v. 7.

BENEDICTIO JUSTORUM
in judicio extremo.

1692. Deut. 27. v. 12. & 13. *Præceperat Moses, ut quando Israelita transissent Jordanem, populi pars quædam malediceret.* Illud præceptum imaginem habet extremi judicii. Quando enim per desertum mundi vagati sumus, & per judicii divini fluvium à Josua nostro Christo Jesu deducti, stabimus etiam in judicio, & maledicemus hostibus nostris mundo, Satanæ, morti, cum illos judicabimus, 1. Cor. 6. vers. 2. & benedicemus quoque Domino, quod æternam benedictionem in ipso sumus assequuti, Matth. 25. *Venite benedicti Patris.*

IN COELO VERA ET CONSUM-
mata benedictio.

1693. *Benedixit Josua Caleb, Jos. 14. v. 13. ei, possidendum Hebron concessit.* Verum Hebron cœlum est; illud possidendum nobis summus Josua & verus, Hebr. 4. v. 9. dabit, æternumque benedicet, Matth. 25. *Venite benedicti.*

Septimo benedixit Dominus tanquam Sabbathi diei: Indicaturus, ubi septimana vitæ laboriosa, plena maledictionis ob peccatum, transacta semel fuerit, sese Sabbathum æternum esse auspiciaturum, Esa. 66. v. 23. plenum benedictione consummativè duplicativè, ut Job. cap. 42. v. 12. corona velut, Psal. 7. v. 13. nec mundi sarcasmus impius locum habebit, qui extat Job. 2. v. 9. Psal. 42. v. 4.

IN

IN JUDICIO CHRISTUM IMPER-
territo vultu intueri debemus.

1694. *Rebecca pallio vultum tegebat, mox obviam fu-
tura Isaaco, Gen. 24. v. 65. At cum Ecclesia Rebecca
cœlesti Isaaco adducetur, qui eam ad nuptias vocabit,
Apoc. 19. vers. 7. non pallio vultum operiet, sed libera
facie liberatorem suum intuebitur. Est enim illa dies
liberationis, Luc. 21. v. 28. & quidem ab omni malo,
2. Tim. 4. v. 18. Gaudeamus itaque de liberatore &
sponso nostro cum Spiritu sapientiæ, plenis cum vir-
ginibus lampadibus instructi obviam ire Matth. 25. 10.
limus parati.*

JUDICIO EXTREMO PII LIBERAN- tur, mali judicantur.

1695. *Pharaone natalitia celebrante, & convivium
omnibus servis suis faciente, pincerna liberatus est, ejuſq;
caput exaltatum, pistor suspensus, Genes. 40. v. 20. Ita
tempore judicii Deus natalem mundi celebrabit, &
pios omnes liberabit, capita piorum exaltabit, ut
Psal. 27. vers. 6. Malos autem Satanæ excrucianos
committet.*

PII OBSIGNANTUR ET conservantur.

1696. *Ezech. 9. v. 3. Vir linteo amictus erat, gestans
atramentarium, notansq; in fronte eos, qui ob abomina-
tiones peccatorum gemebant.*

1. *Christus est vir ille, qui linteo amictus & veste,
cui inscriptus hic titulus: Rex regum & Dominus
dominantium, Apoc. 19. v. 16.*

2. *Gestat autem atramentarium, quia ipse proprio
sanguine inscribit libro vitæ, Dan. 12. v. 2. Apoc. 17. 8.
cap. 21. v. 27. Phil. 4. v. 3. electos suos, eosq; ob signa-
culo Spiritûs Sancti, Eph. 4. v. 30. cap. 1. v. 13. 2. Cor. 1.
v. 22.*

v.22. signaculo notitiæ suæ, 2. Tim. 2. v. 19. signaculo charitatis perpetuæ, Cant. 8. v. 6.

3. Gestat autem atramentarium in latere, quia vulnera sunt Christi atramentarium, quorum beneficio scribuntur, & quidem in fronte ei, qui non communicant malitiæ mundi, & ingemiscunt ob ultimam improbitatis fecem. Hi ergo servabuntur in extremo judicio, hos nemo lædet, angeli enim eos colligent, Matth. 13. vers. 48.

PII IN JUDICIO SALVANDI.

1797. Obadiæ v. 17. *Mons ille Zion cœlum erit, in quo erit salvatio* contra infernum, ne deglutiat, Esa. 5. v. 14. contra mortem, ne absorbeat, contra legem, ne accuset, Rom. 8. v. 1. *Domus Jacobi* sunt pii, qui in Abrahami, Jacobi, fide ædificati, Rom. 4. 3. Hi fient ignis, quia judicio velut ignis impios dissipabunt, 1. Cor. 6. v. 1. *Domus Esau* impii erunt, qui instar stipulæ, à vento indignationis Domini dissipabuntur, Psal. 1. v. 5. & in clibanum æterni ignis, Matth. 13. projicientur.

IN JUDICIO TRIUMPHUS

piorum.

1698. *Rex Basan & Sihon occursum Israelitis venientes, devicti sunt ab iisdem*, Deut. 29. v. 7. Ita Satanas & mundus, qui perpetuam nobiscum pugnam exercuerunt, devicti erunt in judicio extremo, quando omnes hostes sub pedibus capitis nostri ponentur, 1. Cor. 15. v. 27.

PII VICTORES IN CHRISTO.

1699. *Semen Rebecca possidebit portas inimicorum*, Gen. 24. vers. 60. veræ Rebeccæ Ecclesiæ semen pii sunt, qui possidebunt portas inimicorum.

1. Ad-

1. *Adversus hostes triumphando*, in ipsa cruce & calamitatibus, Rom. 8. v. 37.

2. *Amorie resurgendo*, quando nec hujus hostis portæ quiddam contra nos poterunt, ab his enim Deus nos exaltat, Psal. 9. v. 15.

3. *Hostes judicando*, quod fiet in judicio extremo, 1. Cor. 6. v. 1. & ita penitus hos expellendo inque pedum subsellium ponendo, 1. Cor. 15. Tunc consummabitur promissio, Esa. 6. v. 18. & Christus, ut verus Booz, Ruth. 3. vers. 11. Ecclesiam ita affabitur: *Intra portas urbis meæ*. Matth. 25. v. 23. *Gaudium Domini tui.*

DIABOLUS PROJECTUS in judicio.

1700. Ezech. 19. v. 9. *Leo in caveam immissus est, & Babyloniam ductus est*. Hæc ad litteram de regibus Judææ Babylonem mittendis exponenda; leo verò allegoricè est Satanas ille rugiens, 1. Petr. 5. 8. cum impiis, qui animas piorum ut leones rapiunt, Psal. 7. v. 3. Psal. 57. v. 5.

Talis leo erat Nero, 2. Tim. 4. v. 17. Hileones tandem in infernum tanquam caveam mittentur. Cavea hæc est in Babylone, hoc est, in regno Satanæ, in quo mera confusio. De hac missione Matth. 25. Apoc. 20. v. 14.

IMPII IN INFERNO COM- pescuntur.

1701. *Tyranni cum suis armis descendunt in infernum, gladiis sub capitibus suis positis, & iniquitate super ossa veniente*, Ezech. 32. v. 25. Hi sunt impii, qui cum armis injustitiæ membris suis, Rom. 6. v. 19. in infernum descendunt; Gladios autem sub capitibus reponunt. Hi omnes generis malitiam norant, quâ justus vul-

vulnerârunt. (Hûc pertinent gladii linguæ virulentæ, Psal. 42. v. 4. fraudulentæ, Psal. 55. v. 22. persecutio- nis, Luc. 2. v. 35.) quæque tunc planè cessabit. Iniquitas autem super ossa veniet, quia tremor eos invadet & stridor dentium eis erit, Matth. 8. v. 12. leo infernalis ossa eorum confringet.

IMPII COLLIGENTUR
in judicio.

1702. Esa. 24. v. 22. *Colligentur in fasciculis ad foveam.* Hic est fasciculus morientium; ad foveam enim descendent. Pii autem in fasciculo viventium erunt, 1. Sam. 25. In carcere inferni includentur.

IMPII IN ALTERA VITA PLA-
nè ignominiosi.

1703. *Quemadmodum Haman planè cecidit de pristina dignitate ob Maradochem, Judæum (confessorem):* Ita in extremo die omnes impii, ob veros Christi confessores fide & vitâ, cadent, adèd, ut optaturi sint montibus sese obrui, Apoc. 6. v. 16. Esth. 6. v. 13. Impii enim *veri Hamanes nomine:* sunt enim vastatores, destructores Domini rebelles; & *omine* vel factis paribus, infidiis, superbiâ, proditione.

IN JUDICIO IMPII AD IGNEM
damnabuntur.

1704. Ezech. 15. v. 1. seq. *Lignum vitis inutile projiciendum, & igni consecrandum.* Ligna ejusmodi impii sunt, nullos fructus ferunt, quorumque folia marcescunt, Ps. 1. v. 4. ideoque projiciendi, Matth. 13. v. 50. Apoc. 19. v. 20. Matth. 25. v. 41.

IMPII NON DOMINA-
buntur.

1705. Esa. 14. vers. 9. *Surgent de solis suis principes terra.* Quando Christus ad judicium reversus est, omnes

D d d

mnes

Omnes principes terræ surgent tanquam princeps & Domino dominantium adventante. Apoc. 17. *Defiliis autem surgent*, qui omnes ipsi subjiicientur, 1. Cor. 15. v. 27. Stabunt instar reorum, ut Act. 25. v. 10. *Sto ad tribunal Cæsaris*. Hi sunt hædi à Christo quidem rejeçti, sed tamen iudicis sui maiestatem exhorrescentes, ut dæmones, Jacob. 2. vers. 19. & genua flectentes, Phil. 2. v. 10.

DAMNATORUM MERCES SPIRITUS PROCELLARUM.

1706. Psal. 11. v. 6. *Spiritus procellarum dabit eis mercedem*. Quis ille Spiritus procellarum? nisi iræ & indignationis divinæ, quæ impiorum merces erit, 2. Thess. 1. v. 8. Merces enim post messem datur; at post hanc vitam, quæ restat merces impiis, nisi, ut qui in carne seminaverunt, corruptionem de carne merent, Galat. 6. v. 8. cum Spiritus procellarum in impios effundet. Hic Spiritus est furor Domini, Jer. 30. v. 23. in quo corripiet impios, quiq; ardet usque ad inferiora inferni, Deut. 32. v. 33.

IMPII NON EFFUGIENT IUDICEM.

1707. *Aegyptiis fugientibus, aqua occurrunt*, Exod. 14. v. 27. Ita aquæ iræ divinæ, instar fluminum rapidissimorum, impios fugientes in die iudicii opprimunt. Psal. 139. v. 7. *Quo ibo à Spiritu tuo?*

PECCATA IN IUDICIO DEI EXCUSARI NON POSSUNT.

1708. *Tela araneorum non sunt in vestimentum*, Esa. 59. v. 6. Peccata hominum eorumque excusationes ejusmodi telæ sunt, quas divina iustitia, velut rapidissimus ventus dissipat, in vestimentum esse non possunt,

postunt, quò nuditas peccatorum tegatur. Hoc vestimentum à Christo solo accipiendum, Apocal. 3. v. 18.

IMPII IN JUDICIO METENT
fructus suos.

1709. Job. 21. v. 8. *Semen impiorum permanet coram eis.* Hoc cum de felicitate temporali, cum de successu judicii intelligi potest, quando impiorum semen manebit, quod in carne seminaverunt, Galat. 6. v. 8. Permanebit autem coram eis, quia infelicis malitiæ seminis infelicissimi erunt fructus. Dolor corpòris externus, horror animi internus, dentium stridor, oculorum fletus, Matth. 8. v. 12. abjectio à facie Dei, quæ summam afferet anxietatem, 2. Thess. 1. v. 9. summum Væ, Ose. 9. v. 12. Pudor & confusio, Sap. 5. v. 6. Tortura æterna, Matth. 5. v. 25. & summâ metent cum tristitia, sicut pii cum júbilo, Psal. 126. metent.

IMPIOS IN JUDICIO NON
noscet Dominus.

1710. Job. 8. v. 18. *Cum absorbebit impium Dominus, negabit eum Dominus & dicet: Non novi te.* In judicio extremo impium absorbebit Dominus flumine igneo judicii sui, Dan. 7. vers. 9. & 10. inferno, qui dilatavit animam, Esa. 5. v. 14. morte æternâ, quâ cruciabantur, Apoc. 19. v. 2. Negabit eum Dominus, utpote qui Dominum prius vitâ malâ, Tit. 1. vers. 16. & omisâ confessione negabit, Non noscet eum gratiofo vultus sui lumine, Matth. 7. v. 22.

IMPIORUM OPERA DEUS
manifestabit.

1711. 2. Sam. 12. v. 12. *Tu fecisti in abscondito: Ego faciam in conspectu solis:* ita Deus in conspectu solis,
Ddd 2 ab-

abscondita opera, Sir. 23. v. 28. manifestabit, 1. Cor. 4. v. 5. quæ in occulto impius patravit.

IN JUDICIO EXTREMO SERA
pœnitentia.

1712. *Benjamita prælio Israelitis intentato, urbes egressi, animadvertunt sero fumum ex sua urbis incendio cœlum petere, Israelitasq; eam occupasse,* Jud. 20. v. 40. Ita in iudicio extremo, cum impii extremum furorem in pios exercebunt, & Satanas, Apoc. 12. v. 14. videbunt de civitatis suæ incendio oriri fumum. Civitas ipsorum infernus est, (sicut piorum cœlum. Apoc. 12. v. 1. ex eo fumum progredientem videbunt; Apoc. 14. v. 11. Pii veram civitatem, Hebr. 13. v. 14. occupabunt.

IMPII IN JUDICIO.

1713. *Sunt vitulus saginatus,* Jer. 46. v. 21. seq. hoc de Ægyptiis dicitur, qui à Nebucadnezare mox mandandi erant, & vastandi. Tales sunt impii in iudicio extremo, qui saginati felicitate temporali, Jer. 12. v. 2. 3. Habac. 1. v. 13. Psal. 57. Jac. 5. v. 4. 5. tandem maquantur æternis suppliciis, Psal. 49. v. 15. Hinc illud Væ, Luc. 6. v. 25.

E SEPULCHRO PROJICIERIS,

Esa. 14. v. 20.

1714. *Hoc vaticinium extremam Babyloniorum vastationem describit, quâ fieri assolet, ut corpora inhumata è sepulchris eruantur, proculcentur.* Spirituali sensu ad statum damnatorum applicari potest, quorum corpora rediviva è sepulchris protrahentur; quibuscum, si ex voto agere liceret, mallent illi nunquam resurgere, & coram tribunali comparere. Idco protrahentur; A malignis autem spiritibus proculcabunt.

cabuntur. Quemadmodum enim Christus cum piis Satanam scabellum pedum ponet, 2. Cor. 15. v. 27. ita Satanas sibi impios scabellum pedum.

IMPII SUMMA AFFICIUNTUR TRISTITIA, cum gloriosa Dei in habitatione destituuntur.

1715. *Mirum in modum lamentabatur mater Tobia, cum ille peregrè abesset,* Tob. 5. v. 23. cap. 10. v. 4. Multò magis lamentabuntur impii in inferno, cum Christus ab iis discesserit: *Va, cum discessero ab iis!* Ose. 9. v. 12.

SORS IMPIORUM IN JUDICIO.

1716. Job. 5. v. 4. *Filii (impii) longè erunt à salute, & conterentur in portâ, & non erit, qui eruat.* 1. Impii in iudicio longè erunt à salute. *Discedite à me,* Matth. 25. vers. 41. Hoc dixit, solus qui est salus, Act. 4. v. 12. Erunt à salute longè, quorum cor à Deo fuit longè, Matth. 15. v. 8.

2. *In porta conterentur:* 1. Porta pro iudicio per metonymiam, ut aliàs: ita impii in iudicio extremo, Psal. 1. v. 5. conterentur plagis duplicibus. 2. *In porta conterentur,* ut verè increduli illi, non credentes benedictionem, civitati Dei in altera vita superventuram, ut allegoricè applicari potest, ex 2. Reg. 7. 20. Impii enim, ut eques ille, non habentes fidem spiritualem benedictionem promittenti in Christo, temporalem anteponunt, ideoque conterentur. 3. *In porta conterentur,* quia civitatem sanctam non ingrediuntur, Matth. 15. v. 21. ejiciuntur, Matth. 22. vers. 13. 4. *In porta conterentur,* quia publica ignominix & decoris que probrosissimi notâ inurentur, *Discedite maledicti,* Matth. 25. v. 41.

3. *Nemo erit, qui eruat*; Non Deus, qui damnat: non angeli boni, qui expellunt; non mali, qui malorum malis gratulantur. Non creaturæ aliæ, quæ omnes in necem impiorum conspirabunt, quorum vanitatis servire coactæ sunt, Rom. 8. v. 14.

SORS EADEM IMPIORUM.

1717. Ex Hiob. 18. v. 15. 16. *Spargetur sulphur super tabernaculum impii, &c.* Sulphur 1. notat æternas pœnas, Apoc. 20. vers. 10. 15. hoc sulphur accendet ira Dei, Esa. 30. v. 33. Conf. infra de inferno, alleg. II. cap. ult.

2. Peccati foetorem & graveolentiam, quæ est instar sulphuris. *Infrà radices arefcunt*, quia in arena fixas habent impii, arenâ rerum terrenarum, quæ solidum negant suis arboribus nutrimentum & succum. Radices illæ notant vanam fiduciam, Luc. 12. v. 17. 20. Imò nullæ sunt impiis radices, ideò arefcunt, Marc. 4. v. 6. Hiob. 17. v. 9. *Messis demetetur.* Omnes enim impiorum fructus colligentur ad combustionem, demtentur à falce iræ Dei. *Memoria ejus peribit.* Impiorum enim in altera vita nulla erit memoria, nulla eis gratia, Luc. 16. vers. 31. aut talis impiorum memoria, qualis Sodomitarum, inhonesta, probrosa, Ezech. 16. v. 49.

ARTICULUS V.

DE FORMALIBUS EXTREMI

Judicii.

CHRISTI COMPELLATIO

amica in iudicio ad justos.

1718. Cant. 2. v. 10. Duo sunt, quæ Christus Ecclesiæ proponit:

1. Propositio: *Surge dicit. Quod tunc fiet, quando voce suâ pios excitabit*, Joh. 5. v. 28.

2. Con-